

Izložbeni projekt *Intimni prostori svakodnevice*

Izložbeni projekt *Intimni prostori svakodnevice* realiziran je od 19. svibnja 2023. do 7. rujna 2025. u Etnografskome muzeju u Zagrebu. Autorica izložbe je dr. sc. Zvezdana Antoš, muzejska savjetnica i ravnateljica Etnografskog muzeja, dok je autorica likovnog postava Ksenija Jurinec, mag. art., dizajnerica, suradnica Vesna Meštrić, muzejska savjetnica i ravnateljica Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu, a partner izložbe bila je *Prostoria*.

Slika 1. Ana Hušman: *Na mjesto centrifuge dolaze satovi klavira*

Slika 2. Autorica projekta *Intimni prostori svakodnevice* dr. sc. Zvezdana Antoš, muzejska savjetnica, u izložbi *Biografija* Nike Radić

Na izložbi Etnografskog muzeja *Intimni prostori svakodnevice* po prvi put su prikazani predmeti iz Zbirke pokućstva, koji potječu uglavnom iz 19. stoljeća i do sredine 20. stoljeća, zajedno sa suvremenim umjetničkim interpretacijama koje daju provokativan pogled na različite modalitete prostora intime čovjeka kao i na različitost prikazivanja i kompleksnih značenja svakodnevnih predmeta iz perspektive žena. Svakodnevni predmeti imaju veliko osobno značenje i uključeni su u današnja aktualna društvena pitanja i teme poput migracija i očuvanja baštine. Izložbeni projekt nastao je na osnovi dugogodišnjeg istraživanja Zbirke pokućstva i promišljanja značenja tih predmeta kao dijela svakodnevnog života i njihove uloge za dom i obitelj. Predmeti odabrani uglavnom iz muzejske zbirke namještaja i muzejskoga fundusa predstavljaju inspiraciju ljudima koji su te predmete čuvali, oni predstavljaju emocije ljudi koji su ih posjedovali te za njih osim simboličke imaju i intimnu ulogu u njihovu životu. Isto tako, valjalo je sagledati što je svaki predmet u muzejskoj zbirki predstavljao čovjeku koji ga je kupio ili posjedovao te kako je taj predmet bio korišten unutar određenog interijera. Namještaj je imao veliku ulogu i kao pokazatelj društvenog statusa i smatrali su ga jednako važnim kao odjeću i osobne predmete.

Slika 3. Umjetnički paviljon u Zagrebu – izmještanje: *Rasvijetljena soba – Konflikt*

Na izložbi je prikazana važnost predmeta u uređenju doma te kako ti predmeti utječu na privatni i društveni život obitelji, kao i njihova uloga u očuvanju obiteljskog naslijeđa i tradicije, te kako se naš odnos prema prostoru mijenja kod iznenadnih neočekivanih okolnosti poput promjene prostora uslijed potresa, izolacije u doba korone, izbjeglištva uslijed ratova, siromaštva i gubitka doma. Ova tema je ispričana kroz sedamnaest osobnih priča ljudi i ilustrirana fotografijama Damila Kalogjere snimljenim na različitim lokacijama u Hrvatskoj od veljače do svibnja 2023. godine, koje su prikazane u tematskom dijelu izložbe pod nazivom *Moji prostori intime*. Posjetitelji su o temi mogli dobiti više informacija u knjizi *Zvezdane Antoš Zbirka pokućstva* i u virtualnoj izložbi *Digitalne priče pokućstva*: <http://www.emz.hr/digitalne-price-pokucstva/hr/index.html>. Za svaku legendu objavljen je na hrvatskom i engleskom jeziku QR kod kako bi posjetitelji mogli dobiti više informacija o svakome segmentu izložbe.

Tijekom trajanja izložbe organiziran je niz tematskih izložbi koje su problematizirale širi kontekst teme prostora intime. U suradnji s muzejskom savjetnicom i ravnateljicom Muzeja suvremene umjetnosti Vesnom Meštrić izloženi su radovi Ane Hušman *Ručak* i *Na mjesto centrifuge*

Slika 4. Umjetnički paviljon u Zagrebu – izmještanje: *Svečanost* Tanje Dabo

dolaze satovi klavira tijekom cijeloga trajanja izložbe, te je realizirana povremena izložba Nike Radić – *Biografija*. U suradnji s kustosicom i ravnateljicom Umjetničkog paviljona Irenom Bekić ostvarene su izložbe *Konflikt – Rasvjetljena soba* i Tanje Dabo *Svečanost* te međunarodna izložba *Šest uzoraka katastrofe* kojima su predstavljene teme koje su katkad izuzetno teške, poput nasilja nad ženama i djecom, migracija, ratova, gubitka doma, nejednakosti žena i ekoloških katastrofa. Temu sjećanja na obitelj i najdraži prostor intime predstavila je Mejra Mujičić izložbom *Timel* u sklopu koje je bio prikazan film *Nije bilo vitra* Mejre Mujičić, Nike Radić i Marine Viculin. Izložbom Manuele Pauk *Slatki sveci* bila je problematizirana tema konzumerizma, a izložbom dr. art. Dijane Nazor *Svjetlosne pisanice* bila je približena tema Uskrsa. Temu svakodnevice i obiteljskih odnosa predstavila je s puno humora umjetnica Tisja Kljaković Braić s izložbom *Oni* koja je bila izuzetno popularna kod posjetitelja. Viša kustosica Gordana Viljetić predstavila je izložbu Baneta Milenkovića *Kuleri, šmizle, foteljaši – izbor iz ciklusa Pas i Životinje* i etnografski film u formi intervjua s autorom o izazovima provođenja svakodnevice s kućnim životinjama – ljubimcima, kao i oblikovanja života skrbnika njihovim potrebama, i obrnuto, unutar zidova zajedničkog doma.

Slika 5. Postav izložbe *Intimni prostori svakodnevice*

Tematskim izložbama posjetitelji su bili potaknuti na participaciju, sukreaciju sadržaja i diskusiju. Uz izložbu *Intimni prostori svakodnevice* razvija se interaktivni i participacijski program koristeći metodologiju „otvorenog muzeja“ i privlačenja nove publike te uključenosti mladih u sukreaciji sadržaja. Izložba *Novi prostori intime* ostvarena je u suradnji Etnografskog muzeja u Zagrebu s Filozofskim fakultetom (Odsjekom za etnologiju i kulturnu antropologiju), Akademijom likovnih umjetnosti (Odsjekom za animirani film i nove medije), Arhitektonskim fakultetom (Odsjekom Studija dizajna i Katedrom za arhitektonsko projektiranje) te Fakultetom šumarstva i drvne tehnologije (Drvnotehnološkim odsjekom) Sveučilišta u Zagrebu. Na izložbi su izloženi radovi koji su nastali na radionici *Intimni prostori svakodnevice* koja je bila održana od listopada 2023. do ožujka 2024. godine, tijekom 64 sata nastave na kojoj je sudjelovalo 25 studenata podijeljenih u pet interdisciplinarnih grupa koji su radili s mentoricama i mentorom.

Inkluzivni pristup bio je razvijen od samoga početka odnosno od izrade projektnog zadatka i koncepcije do postava izložbe *Novi prostori intime*, pri čemu je Etnografski muzej aktivno uključio mentore i studente u zajedničko promišljanje teme i dizajna prostora, čime ti sadržaji postaju sukreirani. Cilj projekta bio je pridonijeti razumijevanju međudjelovanja ljudi i prostora, kao i

uloge koju intimni prostori mogu imati u oblikovanju identiteta i u međuljudskim odnosima. Pritom su se različiti aspekti intimnih prostora svakodnevice promatrali transdisciplinarno, iz perspektiva različitih struka i područja. Također, dugoročni je cilj razviti kreativne alate pomoću kojih će se moći kritički pristupiti istraživanju intimnih prostora svakodnevnicu u suvremenom društvu i detektirati „nove“ aspekte intimnih prostora. Projektni zadatak bio je istražiti, analizirati i kreativno reagirati – (re)interpretirati intimne prostore svakodnevnicu, propitati njihove uloge u svakodnevnom životu pojedinaca i zajednice danas, uzevši u obzir i prisutnost digitalne tehnologije te njezin utjecaj na promjenu poimanja intimnog prostora te proširenje definicije intime. Mentori su bili izv. prof. dr. sc. Sanja Lončar, izv. prof. dr. sc. Petra Kelemen (Filozofski fakultet – Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju), prof. art. Branimir Rajčić (Arhitektonski fakultet – Katedra za arhitektonsko projektiranje), izv. prof. dr. sc. Danijela Domljan (Fakultet šumarstva i drvne tehnologije – Drvnotehnoški odsjek), izv. prof. Ana Hušman (Akademija likovnih umjetnosti – Odsjek za animirani film i nove medije), izv. prof. mr. sc. Ivana Fabrio i doc. art. Andrea Hercog, asis. Nina Bačun (Arhitektonski fakultet – Odsjek Studija dizajna). Izložbu prati katalog *Novi prostori intime* objavljen 2024. godine.

Uz izložbu *Intimni prostori svakodnevnicu* bili su razvijeni novi programi za razvoj publike koji su uključivali aktivno povezivanje i jačanje suradničkih mreža i partnerstava. Programi su realizirani u suradnji s brojnim nezavisnim organizacijama, umjetnicama i umjetnicima, kao i lokalnom zajednicom. Pedagoški program bio je usmjeren na realizaciju različitih interaktivnih radionica i aktivnosti koje su posebno namijenjene za razne ciljane skupine korisnika, uključujući djecu, učenice i učenike osnovnih i srednjih škola, i temelje se na pristupima poput interaktivnog pripovijedanja, na otkrivanju važnosti predmeta za njihovu obitelj i zajednicu, postavljanju pitanja o ravnopravnosti među spolovima uz interaktivan dramski sadržaj, na razgovoru s kustosima o pojedinim zanimljivim predmetima iz muzejskih zbirki te uključivanju lokalne zajednice u prenošenje vještina i znanja na mlađe generacije.

O izuzetnoj uspješnosti ovoga izložbenog projekta govore podatci o prisutnosti u medijima sa 147 objava, te da je izložbu tijekom 2023. godine posjetilo 10.000 posjetitelja, 2024. godine 27.000 posjetitelja te tijekom 2025. (do rujna) 17.000 posjetitelja – ukupno 54.000 posjetitelja.